

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮНИЙ
АСУУЛГА

14201 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг
Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай 1, Төрийн ордон
Утас: 26-70-16, Факс: 32-70-16
E-mail: stategreathural@parliament.mn
<http://www.parliament.mn>

2019.04.18 № 12

Асуулга тавих тухай

Монгол улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Монгол Улсад газар, түүний хэвлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон байгалийн бусад баялаг гагцхүү ард түмний мэдэл, төрийн хамгаалалтад байна" гэж заасан байдаг.

Монгол улсын Засгийн газраас зарласан стратегийн ач холбогдол бүхий уул уурхайн төслүүдийн олонхи нь манай говьд байрлаж, олон жил үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа бөгөөд Оюутолгой, Тавантолгой, Нарийн сухайт зэрэг бүлэг ордыг тойрсон нутгийн иргэдийн гомдол санал байсаар байна.

Агаарын бохирдол, тоосжилт, хөрсний эвдрэл, хүрээлэн буй орчны асуудал зэрэг нь гүйцэтгэх засаглалын түвшинд анхааралдаа авч нутгийн иргэдийн санал хүсэлтэд тулгуурлан лиценз, зөвшөөрлийг олгодог байх, яамдын нэгдсэн бодлого төлөвлөлттэй байх, сум, суурин газраас уул уурхай хүртэлх авто зам зэрэг дэд бүтцээ өмнө нь шийдээгүйгээс үүсч буй хохирол, тухайн нутаг дэвсгэрт амьдарч буй иргэдийн амьдрах орчин, нөхцөлд нөлөөлж буй байдал зэрэг тулгамдсан асуудлууд байгааг цогцоор нь харж, бодлогоо тодорхойлох нь зайлшгүй шаардлагатай байгаа билээ.

Иймд Монгол Улсын Их Хурлын 2018 оны 73 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Засгийн газраас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.13 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий сайд Танд дараах асуулгыг тавьж байна. Үүнд:

1. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн зарим үйл ажиллагааны талаар

- 1.1. Иргэдэд 1072 хувьцааны ногдол ашиг тараах талаар "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн гүйцэтгэх захирал Б.Ганхуяг, Ерөнхий сайд, Ерөнхийлөгч, Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга зэрэг олон хүмүүс удаа дараа мэдэгдэл хийсэн. Хэрэв ноогдол ашиг тараахаар ашигтай ажиллаж байгаа бол заавал санхүүжилт босгож, IPO гаргах шаардлагатай эсэх. Компанийн тухай хуульд заасны дагуу энэ шийдвэрийг "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөл гаргах ёстой. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс ногдол ашиг тараах ямар шийдвэр гарсан талаар;

- 1.2. “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн нийт хувьцаа эзэмшигчдэд ногдол ашиг тараах нь олон улсын хөрөнгийн зах зээлд IPO гаргахад сөргөөр нөлөөлөх эсэх талаар;
  - 1.3. Дэлхийн зах зээлд нүүрсний үнэ өндөр байгаа энэ үед “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК нүүрсээ дэлхийн зах зээлийн үнээр худалдан борлуулж байгаа эсэх талаар. Нэг тонн нүүрсийг хэдэн ам.доллороор борлуулж, цаашдын чиг хандлага ямар түвшинд байгаа талаар;
  - 1.4. “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК нь өөрөө олборлолтоо хийхээр Цанхийн зүүн талбай дахь гэрээт олборлогчтой нүүрс олборлох гэрээг байгуулахгүй шийдвэр гаргасан эсэх талаар. Цанхийн зүүн талбайд гэрээт олборлогчгүй үйл ажиллагаа явуулах нь дэлхийн зах зээлд нүүрсний үнэ өндөр байгаа энэ үед “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн 2019 онд олборлох нүүрсний хэмжээг багасгаж төсөвт төвлөрүүлэх орлогын хэмжээг бууруулах эрсдэлтэй гэж үзэж байна. Энэ талаар авч байгаа арга хэмжээний талаар;
  - 1.5. Монгол Улсын Их Хурлын 2010 оны 39 дүгээр тогтоол, Засгийн газрын 2010 оны 272 дугаар тогтоолоор стратегийн ач холбогдол бүхий Тавантолгойн нүүрсний орд газарт ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулах үүрэг бүхий “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийг “Эрдэнэс МГЛ” ТӨХХК-ийн охин компани хэлбэрээр үүсгэн байгуулсан:
    - а. Компанийн тухай хууль, Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд заасны дагуу бус зөвхөн Засгийн газрын 2018 оны 08 сарын 08-ны өдрийн 245 дугаар тогтоолыг үндэслэн “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК дахь төрийн эзэмшлийн хувьцааг (“Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн эзэмшиж буй) Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийг яам, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт шилжүүлсэн эсэх талаар;
    - б. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар нь “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн бүртгэлтэй хувьцаа эзэмшигч мөн эсэх талаар;
    - в. “Эрдэнэс МГЛ” ХХК-ийн эзэмшиж буй “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааг хуулийн дагуу шилжээгүй, бүртгэлтэй хувьцаа эзэмшигч биш атлаа хувьцаа эзэмшигчийн бүх эрх, үүргийг Уул уурхай хүнд үйлдвэрийн яам, Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар хэрэгжүүлэх нь томоохон ордын нийгэмчлэл гэж харагдаж болзошгүй гэж үзэж байна. Энэ нь олон улсын хөрөнгийн зах зээлд IPO гаргахад мөн сөргөөр нөлөөлж болзошгүй эсэх талаар;
2. **Улсын Их Хурлын 2018 оны 73 дугаар тогтоолын 1 дэх зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан Тавантолгойн нүүрсний ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 30 хүртэлх хувийг гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржээр арилжаалах талаар**
    - 2.1. УИХ-ын тогтоолоор Тавантолгойн нүүрсний ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 30 хүртэлх хувийг гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржээр арилжаалах бэлтгэл ажлыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн зохион байгуулж, биелэлтийн талаар 2018 ондоо багтаан танилцуулахыг Монгол Улсын Засгийн Газарт даалгасан. Энэ дагуу “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн олон улсын хөрөнгийн зах зээлд IPO гаргах ажлын явцыг Улсын Их Хуралд өнөөдрийг хүртэл танилцуулаагүй байгаад дүгнэлт хийж, юуны улмаас уг тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахгүй байгаа талаар;

- 2.2. Санхүүгийн зохицуулах хороо “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийг хаалттай хувьцаат компаниар бүртгэж, хувьцааг хадгаламжид бүртгэн авахыг “Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК-д зөвшөөрсөн байна. Юуны улмаас “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийг нээлттэй бус, хаалттай хувьцаат компаниар бүртгэсэн талаар, Үүнд иргэдийн эзэмшиж буй 1072 хувьцаа болон зарим аж ахуйн нэгжүүдийн эзэмшиж буй хувьцааны хоёрдогч зах зээлийн арилжаа хэзээ эхлэхээр төлөвлөж байгаа талаар;
- 2.3. “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн нийт хувьцааны хэдэн хувийг гадаадын хөрөнгийн биржээр дамжуулан арилжихаар төлөвлөж байгаа болон бэлтгэл ажлын явцын талаар. Ялангуяа гадаадын хөрөнгийн биржийн шаардлагад нийцүүлэн “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн зүгээс үнэлгээ, аудит, хууль зүйн зэрэг бэлтгэл ажлыг хэрхэн хангаж байгаа талаар;
- 2.4. IPO гаргах хөрөнгийн биржээр Нью-Йорк эсвэл Хонконгийн биржийг сонгосон талаар компанийн удирдлагын түвшинд олон нийтэд мэдээлсэн. Эдгээр гадаадын хөрөнгийн биржүүдийг ямар шалгуураар сонгосон болон биржийн харьцуулсан судалгаа, мэдээллийг судалсан эсэх болон тухайн сонголтын давуу талыг илэрхийлбэл;
- 2.5. Сонгогдсон гадаадын хөрөнгийн биржээр дамжуулан “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн хувьцааг худалдан авах хөрөнгө оруулагчдын урьдчилсан судалгааг хэрхэн гүйцэтгэж байгаа талаар;
- 2.6. Хэрэв Хонконгийн хөрөнгийн биржээр дамжуулан хувьцааг арилжих тохиолдолд Хонконгийн хөрөнгийн биржтэй Монгол Улсыг тус хөрөнгийн биржид хүлээн зөвшөөрөгдсөн улсад тооцох хөнгөлөлттэй нөхцөлийг тохиролцсон эсэх эсвэл тус биржээс хүлээн зөвшөөрөгдсөн улсад “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн хамаарал бүхий этгээдийг байгуулахаар шийдвэрлэсэн эсэх талаар. Мөн бусад хөрөнгийн бүржүүдээс “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-д IPO гаргахтай холбоотой хөнгөлөлттэй нөхцөл санал болгосон эсэх талаар;
- 2.7. Хэрэв хувьцааг гадаад улсад бүртгэлтэй “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн хамаарал бүхий этгээдээр дамжуулан гадаадын хөрөнгийн бирж дээр арилжих тохиолдолд нийт иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийн эзэмшиж буй хувьцааг олон улсын түвшинд нээлттэй арилжих хоёр дахь зээлийн арилжааг хэрхэн төлөвлөж байгаа талаар. Ялангуяа Ашигт малтмалын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.6-д заасан стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж буй этгээдийн хувьцааны 10-аас доошгүй хувийг Монголын хөрөнгийн биржээр арилжаална гэсэн зохицуулалтыг зөрчиж байгаа эсэхэд хэрхэн тайлбар өгөх талаар;
- 2.8. “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК-ийн нийт хувьцааны хэдэн хувийг гадаадын хөрөнгийн биржээр дамжуулан арилжсанаар ямар хэмжээний хөрөнгө мөнгө татан төвлөрүүлэх тооцоолол, үнэт цаасны танилцуулга байгаа эсэх, тооцоолол бодитой эсэх, ямар судалгаанд үндэслэсэн талаар;
- 2.9. Гадаадын хөрөнгийн биржээр дамжуулан Тавантолгойн ордын хувьцаа эзэмшигч (“Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК эсвэл түүний хамаарал бүхий этгээд)-ийн хувьцааг арилжихтай холбоотойгоор сонгогдсон хөрөнгийн биржээс компанийн ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг барьцаалах эсвэл түүнтэй адилтгах хязгаарлалтыг тогтоох зохицуулалт байгаа эсэх талаар. Өөрөөр хэлбэл, олон улсын хөрөнгийн бирж дээр IPO гаргаснаар

- стратегийн орд газар болох Тавантолгойн ордын тусгай зөвшөөрлийг алдах эрсдэл байгаа эсэх талаар. Тухайлбал, хувьцааг нийтэд санал болгон арилжсаны дараа гадаадын хөрөнгийн биржийн шаардлагыг хангаж чадахгүй эсвэл хувьцааны үнэ унасан зэргээс үүдэлтэйгээр ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг бусдад шилжүүлэх эрсдэлтэй байдал үүсэж болох эсэх талаар. Энэ талаар эрсдэлийн дүн шинжилгээ, судалгаа хийсэн талаар,
- 2.10. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн 2019 оны төсөвт багтсан 283 тэрбум төгрөгийн үнэтэй IPO-той холбоотой зөвлөх үйлчилгээний зардлыг ямар тооцоолол, юунд үндэслэж гаргасан талаар;
- 2.11. Тавантолгойн орд газрын доорх баялгийн өөрийн үнэлгээ урьдчилсан байдлаар хэд болох талаар гаргасан судалгаа байгаа эсэх. Тэр дүнгээрээ ямар үнэтэй нарийвчилсан техник эдийн засгийн үндэслэл (ТЭЗҮ) тооцоолол, үнэлгээ хийсэн талаар;
3. Улсын Их Хурлын 2018 оны 73 дугаар тогтоолын 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт урьдсан Тавантолгойн нүүрсний ордын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн хувьцааны 30 хүртэлх хувийг гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржээр арилжаалан, шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг татсаны үндсэн дээр Тавантолгойн ордын үнэ цэнийг өсгөх хүрээнд холбогдох дэд бүтцийн болон шаардлагатай бусад төсөл, хөтөлбөрийн тодорхой хэсгийг санхүүжүүлэх ажлын биелэлтийн талаар
- 3.1. IPO гаргаснаар татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө оруулалтаар Тавантолгойн ордын үнэ цэнийг өсгөх хэдэн төгрөгийн өртөгтэй дэд бүтцийн төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх гэж байгаа талаар. Дэд бүтцийн төсөл хөтөлбөрүүдийн өнөөгийн түвшинд бэлтгэгдэж байгаа төслийн талаар,
- 3.2. IPO гаргаснаар татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлэх дэд бүтцийн төсөл хөтөлбөрүүдийг ямар шалгуур, эрэмбээр сонгосон талаар. Эдгээр төслүүдийн техник эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн эсэх, төслүүдийн эдийн засгийн үр өгөөжийн тооцооллын талаар;
- 3.3. "Энержи Ресурс" ХХК-ийн толгой компани болох "Mongolian Mining Corporation" групп 2018 жилийн санхүүгийн тайлангаа олон нийтэд танилцуулсан мэдээллээс үзэхэд тус компани 2018 онд 1 тонн баяжуулсан нүүрсийг эцсийн хэрэгчлэгчдэд 170 ам.доллороор борлуулсан байна. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийг барьж ашиглалтад оруулах хүртэлх хугацаанд "Энержи Ресурс" ХХК-ийн нүүрс баяжуулах үйлдвэрт "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК нүүрсээ угааснаар компанийн өрсөлдөх чадвар, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх боломжийг судалсан эсэх талаар;
- 3.4. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Б.Ганхуяг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр Тавантолгойн ордын үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх дэд бүтцийн төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэхэд IPO гаргаснаар татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө оруулалт хүрэлцэхгүй, БНХАУ-ын төрийн өмчит "Чайна Энержи" компанийн хөрөнгө оруулалт зайлшгүй хэрэгтэй, энэ ажлын гэрээ хэлэлцээрийг Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд Д.Сумъяабазар хийж байгаа талаар мэдээлсэн. Энэ мэдээлэл бодитой, үнэн эсэх, үнэн бол БНХАУ-ын төрийн өмчит "Чайна Энержи" компани ямар нөхцөлөөр, ямар хэмжээний хөрөнгө оруулалтыг Тавантолгойн ордод хийх гэж байгаа, ямар шалгуураар тус компанийг сонгон ажиллаж байгаа талаар. Гэрээ

хэлэлцээр, хамтын ажиллагаа ямар түвшинд явагдаж байгаа талаар, Компанийн тухай хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль болон холбогдох журмуудад нийцэж байгаа эсэх тухай;

- 3.5. "Чайна Энержи" компаниас авах хөрөнгө оруулалтаар дэд бүтцийн төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх тохиолдолд "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн хувьцааг гадаадын хөрөнгийн биржээр дамжуулан арилжих шаардлага байхгүй мэт төсөөлөл төрж байна, энэ талаар;
- 3.6. "Чайна Энержи" компанийн хөрөнгө оруулалт зайлшгүй шаардлагатай гэж үзэж байгаа тохиолдолд IPO гаргахад Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулсан зохих заалт нөлөөлж байгаа эсэх талаар;
- 3.7. Тавантолгой-Гашуунсухайт, Тавантолгой-Зүүнбаян чиглэлийн төмөр замын төслийг эхлүүлэх арга хэмжээний талаар болон төслүүд ямар эх үүсвэрээр санхүүжиж байгаа талаар. Шинээр үүсгэн байгуулагдсан "Тавантолгой Төмөрзам" ХХК дахь "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн хөрөнгө оруулалтын хэмжээ, нөхцөлийн талаар;

4. "Эрдэнэс-Тавантолгой" ХК-ийн Орон нутгийн хөгжил, говьчуудын төлөө хийгдэж байгаа үйл ажиллагааны талаар

4.1 Гашуун сухайт чиглэлийн нүүрсний авто зам дээр сүүлийн жилүүдэд замын даац хэтэрч, эвдэрч сүйдсэний улмаас эрдэнэт хүний амь нас эрсдэж, нөхцөл байдал улам хүндэрч байгаад дүгнэлт хийж, өөрийн компанийн цэвэр ашгаас 2 чиглэлийн 2 урсгалтай хатуу хучилттай автозам барих ажлыг хэзээ эхлүүлж, ашиглалтад өгөх талаар;

4.2 Орон нутгийн Тавантолгойн ажилчдын хотхон нь "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн лицензтэй талбай дээр байгаатай холбогдуулан нүүлгэн шилжүүлэх, шинээр төвлөрсөн суурин газрыг байгуулах талаар/одоогийн Цогтцэций сумын төвийг нүүлгэн шилжүүлэх, шинэ суурьшмал бүсийг байгуулах зэргээр/;

4.3 2019 оны улсын төсөвт нүүрсний экспортыг 42,0 сая тонн болгон нэмэгдүүлсэн бөгөөд үүний 40 орчим хувийг төрийн 100 хувийн өмчит "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн борлуулалт бүрдүүлэх бөгөөд Гашуун сухайт хүртэлх авто зам, Цагаан хадны өнөөгийн дүр төрх/жолооч нар олон хоногоор машиндаа хонодог гэх мэт/, Цогтцэций сумын иргэдийн амьдрах нөхцөл байдал гээд тухайн компани нь Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийх олон ажлыг шат дараалан хийж хэрэгжүүлэхгүйгээс болж нөхцөл байдал хүндэрч байгаа талаар;

4.4 УИХ-ын тогтоолоор IPO гаргаж, уг хөрөнгөөр нүүрс угаах зэрэг үйлдвэрүүд барьж байгуулж говийн гүний усыг ашиглахаар танилцуулсан бөгөөд энэ оноос эхлэн урьдчилан төсөвт тусган гол мөрний усны урсацыг эргүүлэн ус татах ажлын ТЭЗҮ хийх, гүний усыг ашиглахгүй байх талаар хийж хэрэгжүүлсэн ажил, жилийн хугацаанд ямар бодлого баримталж байгаа талаар;

4.5 Өмнийн говьд үлдэх өгөөжийг төлөвлөж, ирээдүй хэтийн бодлогыг зөвөөр тодорхойлох зайлшгүй шаардлага үүссээр байна. Үүнд Даланзадгад, Гурвантэс, Цогтцэций, Ханбогд сумдад шинээр хот төлөвлөлтийг хийх, хүн амын төвлөрлийг бий болгох, дэд бүтэц/хилийн боомтууд, олон улсын нисэх онгоцны буудал, төмөр зам, цахилгаан эрчим хүч/, тээвэр ложистик, аж үйлдвэрийн

цогцолборыг байгуулах, улмаар уул, уурхайн орлогод тулгуурлан эдийн засгийн олон талт бодлогыг хэрэгжүүлэх, хөдөө аж ахуй, аялал жуулчлалын салбарыг хослуулан хөгжүүлэхэд төрөөс баримталж байгаа бодлого, үйл ажиллагааны талаар;

Хариуг Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.3-т заасан хугацаанд ирүүлж, улмаар хариуг чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар сонсгохыг Танаас хүсье.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Н.АМАРЗАЯА

0000000052